

Kopīga aizgādība paternitātes noteikšanas gadījumā

Ineta Lilinfelde

Rīgas Stradiņa universitātes doktorantūra, Juridiskā fakultāte, Latvija

Ievads. Mūsdienu sabiedrībā vērojams, ka bieži pēc kopdzīves, kurā piedzimis bērns, vīrietis pamet sievieti, neatzīstot pat paternitāti bērnam. Savukārt sieviete saprot, ka nespēs viena uzturēt bērnu, vērsas tiesā par uzturlīdzekļa piedziņu no vīrieša un paternitātes noteikšanu. Šajā gadījumā pēc paternitātes noteikšanas abiem vecākiem uz bērnu automātiski tiek nodibināta kopīga vecāku aizgādība, kas ierobežo tā vecāka tiesības, pie kura bērns atrodas ikdienas aprūpē.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis bija analizēt kopīgās aizgādības tiesisko regulējumu, nosakot paternitāti.

Rezultāti. Šobrīd no CL 178¹. panta izriet, ka pēc paternitātes noteikšanas abiem vecākiem uzreiz ir kopīga aizgādība, lai gan reāli bioloģiskais tēvs nav izrādījis nekādu vēlēšanos uzņemties aprūpi par savu bērnu. Tādēļ nevarētu vienmēr uzskatīt, ka kopīga aizgādība atbilst bērna vislabākajām interesēm, jo realitātē paternitāte dažkārt tiek noteikta pat piespiedu kārtā un, pamatojoties uz tiesas lēmumu, uz paternitātes testu tēvi tiek nogādāti piespiedu kārtā, lai varētu no viņiem iegūt uzturlīdzekļus.

Salīdzinot ar Vācijas normatīvajiem aktiem, kur vecāku un bērnu tiesības regulē Vācijas Civilkodekss (*Bürgerliches Gesetzbuch*), 1626.a pantā ir noteikts, ka vecākiem kopīga aizbildnība par bērnu ir, ja: 1) bērns ir dzimis laulībā; 2) vecāki apprecas pēc bērnu piedzimšanas; 3) vecāki paziņo, ka viņi vēlas kopīgu aizbildnību (aizbildnības deklarācija). Savukārt, ja vecāki nav precējušies un bērns ir dzimis, mātei nesastāvot laulībā, tad tiesības realizēt vecāku varu ir tikai bērna mātei, kaut arī ir noteikta bērna izcelšanās no abiem vecākiem; lai abi vecāki varētu īstenot kopīgu aizbildnību, tad abiem vecākiem ir jāiesniedz kopīgs paziņojums par kopīgu aizbildnību.

Secinājumi. Nosakot kopīgo aizgādību pēc paternitātes noteikšanas tiesas ceļā, ir grūti piekrist, ka tas atbilst bērna vislabākajām interesēm, jo bērna tēvs, kas ilgstoši nav izrādījis rūpes par savu bērnu, šo kopīgo aizgādību vairākumā gadījumu uztvers tikai kā uzspiestu. Savukārt mātei, lai tā varētu nodibināt atsevišķu aizgādību pār bērnu, būs vai nu jāvienojas ar bērnu tēvu vai arī jāceļ prasība tiesā par atsevišķas aizgādības nodibināšanu, kas bērna mātei sagādās neērtības.

Tādēļ CL 178¹. pants ir jāpapildina ar jaunu daļu, kas paredzētu: "Ja bērnu mātei, kuras bērns dzimis, viņai nesastāvot laulībā un bērna tēvs nevēlas izmantot kopīgo aizgādību arī pēc paternitātes noteikšanas tiesas ceļā, tad tiesa pēc pušu lūguma mātei nodibina atsevišķu aizgādību."